

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 331

1. Obiekt

ZESPÓŁ MARIAMPOLSKIEGO PUŁKU DRAGONÓW , ob.
PODLASKI ODDZIAŁ STRAŻY GRANICZNEJ

32

2. Czas powstania

ok. 1887 r.

3. Miejscowość

BIAŁYSTOK

11. Zdjęcia , rzut , przekrój , sytuacja , orientacja

4. Adres

ul. Bema 100

nr hipoteczny.....

5. Przynależność administracyjna

Województwo podlaskie
Powiat Białystok
Gmina Białystok

6. Poprzednie nazwy miejscowości

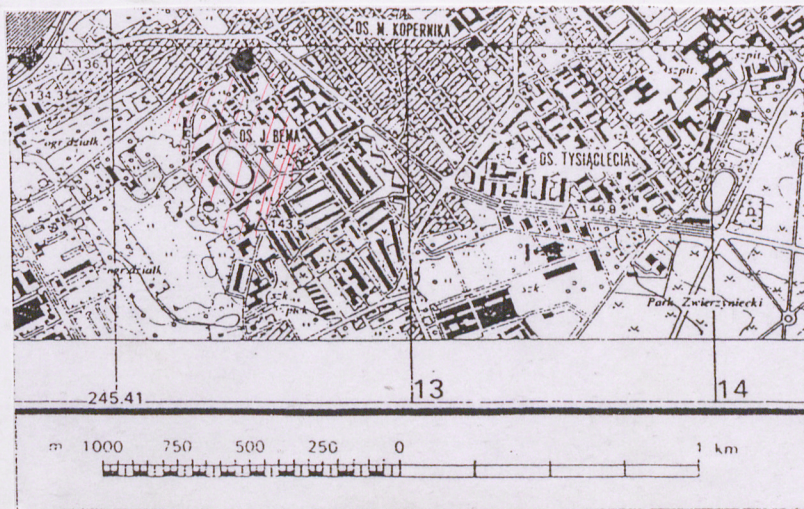
7. Przynależność administracyjna do 01.01.1999r.

Województwo białostockie
Gmina Białystok

8. Właściciel i jego adres
Podlaski Oddział Straży Granicznej
Białystok, ul. Bema 100

9. Użytkownik i jego adres
jak wyżej

10. Rejestr zabytków
WKZ-5340/5/96 z dn.23.09.1996 r. nr rej. 816

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Zespół koszarowy został oddany do użytku ok. 1887 r. na potrzeby Mariampolskiego Pułku Dragonów, następnie od 1910 r. stacjonował tu 4 Mariampolski Pułk Huzarów. W czasie I wojny zespół nie uległ zniszczeniu, prawdopodobnie budynki zdewastowano, spaleni uległa drewniana kaplica prawosławna. Do 1919 r. zespół był użytkowany przez niemieckie wojska okupacyjne. Po I wojnie stacjonowały tu Oddziały Wojska Polskiego, najdłużej 14 Dywizjon Artylerii Konnej (od 1927 r.). W l. 1939-1941 ulokowano oddziały Armii Czerwonej, potem niemieckie jednostki wojskowe. Po 1945 r. koszary zajęły Wojska Ochrony Pogranicza oraz w części wydzielony został przemianowany na Brygadę Ochrony Pogranicza, a od 1957 r. – Oddział WOP. W 1976 r. powstaje Podlasko-Mazurska Brygada WOP, a w 1990 r. Brygada została przekształcona w Podlaski Oddział Straży Granicznej im. gen. dyw. H. Minkiewicza.

13. Opis (Sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Koszary obecnie usytuowane są w pd-zach. części miasta, na południe od ulicy Kopernika, pomiędzy ulicami Bema i Wojsk Ochrony Pogranicza. Pierwotnie znajdowały się poza miastem. Teren zajęty pod zabudowania koszarowe tworzył czworobok, którego środek zajmował plac apelowy, po wojnie zmieniony na boisko wojskowe. Obecnie poza obszarem koszar, przy ul. Wojsk Ochrony Pogranicza (d. Depowa) ulokowana jest reprezentacyjna willa dowódcy pułku z otaczającym ją dużym ogrodem. Znajdowała się ona poza koszarami już w okresie międzywojennym.

Wówczas też nie istniała już drewniana kaplica prawosławna, stanowiąca część zespołu.

Obecnie koszary znajdują się wewnątrz zwartej zabudowy miejskiej. Od ul. Bema wznosi się średniointensywna zabudowa mieszkaniowa (5-kondygnacyjna), z pozostałych stron sąsiadują z koszarami: osiedle domków mieszkalnych, tereny przemysłowe i ogródki działkowe.

Zespół koszar rozplanowany jest na obszarze zbliżonym do prostokąta, poprzedzonym od ul. Kopernika – więzieniem.

Obiekty koszarowe dzieliły się na 3 grupy, z których każde charakteryzowała się odmiennymi rozwiązaniami architektonicznymi.

Są to:

1. Obiekty sztabowe i mieszkalne kadry zawodowej usytuowane wzdłuż pn.-wsch. placu apelowego – Nr 7 i 8 . Rozwiązania architektoniczne tych 3-kondygnacyjnych budynków są charakterystyczne dla XIX-wiecznej architektury przemysłowej i użyteczności publicznej. Wyróżniają się nietynkowanymi elewacjami i bogatym detalem architektonicznym
2. Budynki koszarowe żołnierzy służby zasadniczej – otaczają z pozostałych stron plac apelowy. Odnaczają się podobnymi rozwiązaniami jak w budynkach sztabowych.
3. Budynki magazynowe, stajnie, garaże artyleryjskie, maneż otaczają od pd., zach. i pn. zabudowania usytuowane w pierzejach placu apelowego.

W opisanym stanie koszary przetrwały bez większych zmian. W latach 30-tych XX wieku wzniesiono nową wartownię od strony ul. Bema. Prawdopodobnie w czasie II wojny zniszczono część zabudowań koszarowych- drewnianych za pd.-zach. pierzeją placu apelowego. Po wojnie wzniesiono obiekty o charakterze gospodarczym, a także otynkowano w latach 80-tych XX w. prawie wszystkie historyczne obiekty, za wyjątkiem budynków Nr: 5,14,21,22.

Obecnie zachowane są następujące obiekty z dawnego XIX-wiecznego zespołu:

Budynki Nr: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 30.

Wartownię od ul. Bema rozbudowano w latach 1975-80, natomiast budynek Nr 31 został zbudowany pomiędzy 1937 i 1941 r.

Następujące obiekty zostały wpisane do rejestru zabytków, na które opracowano karty ewidencyjne: budynki Nr 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 30.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne obiekt wojskowy	17. Użytkowanie obecne obiekt wojskowy
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Centralne Archiwum Wojskowe w Rembertowie, D.O.K.III, sygn.371, sygn.I, Rozkazy D.O.K. III (okres międzywojenny).
- „Pamiętna książka grodzieńskiej guberni 1878”, „...1908”i „...1910” Grodno 1877,1908,1910.

„Sprawocny kalendar po gorodie Bielostoke”Białystok 1913.

22. Bibliografia-„Białystok.Zespół koszarowy przy ul. Bema.Studium historyczno-przestrzenne.”oprac.B.Tomecka, Białystok 1996 r.

„Inwentaryzacja architektoniczna. Budynek Nr19, Białystok,ul.Bema 100”oprac.

Z..Kuczyński,Białystok 1976. „Projekt techniczny modernizacji i przebudowy pralni mokrej. Białystok,ul. Bema 100”oprac.mgr inż. arch. Krystyna Kakareko

Białystok 1982 r. - M.Dolistowska”Białystok.Willa gen.Mikołaja von Driesen.Wyniki kwerendy historycznej na zlecenie PKZ O/B-stok”Białystok 1986.

„Białystok.Zespół koszarowy przy ul. Bema.Studium historyczno-

przestrzenne.”oprac.B.Tomecka, Białystok 1996 r. H.Mościcki”Białystok.Zarys historyczny”Białystok 1933.. A.Oleksicki”Białystok.Studium hist.-urban.”Białystok

1978. - „Rodowody Artylerii Konnej W.P.”Londyn 1964.

- A.Dobroński,K.Filipow”Dziesiątacy z Białegostoku”Białystok 1992.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż. Piotr Pańkowski, 2002 r.

plany mgr inż. Piotr Pańkowski, 2002 r.

zdjęcia fotograf. mgr inż. Piotr Pańkowski, 2002 r.

miejsce przechowywania negatywów - WO SOZ Białystok

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość
BIAŁYSTOK

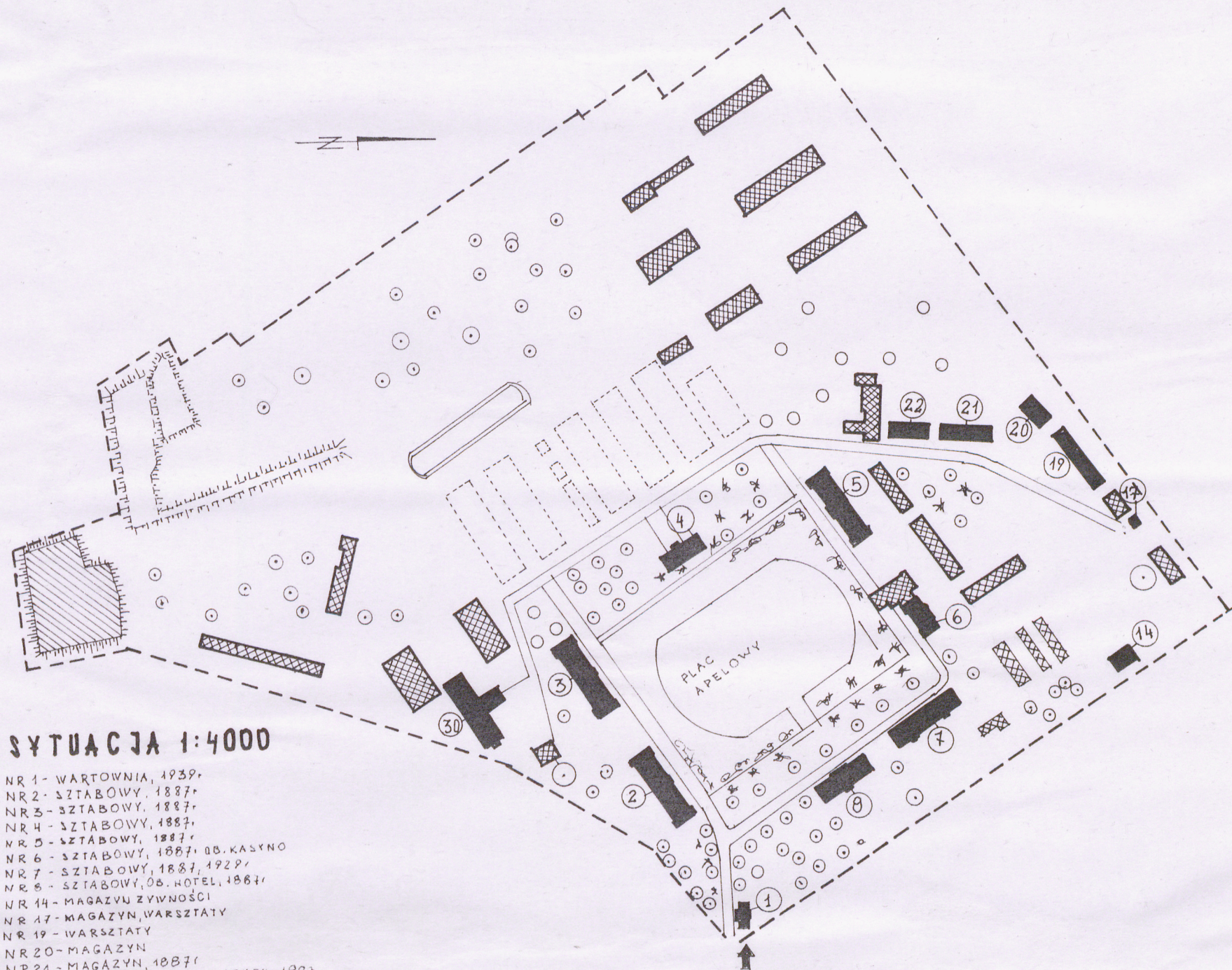
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
D. Mariampolski Pułk Huzarów , ob. Podlaski
Oddział Straży Granicznej

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
sytuacja , fotografie

Wkładkę założył: mgr inż. Piotr Pańkowski, listopad 2002r.

SYTUACJA 1:4000

- NR 1 - WARTOWNIA, 1939,
- NR 2 - SZTABOWY, 1887,
- NR 3 - SZTABOWY, 1887,
- NR 4 - SZTABOWY, 1887,
- NR 5 - SZTABOWY, 1887,
- NR 6 - SZTABOWY, 1887, OB. KASYNÓ
- NR 7 - SZTABOWY, 1887, 1929,
- NR 8 - SZTABOWY, OB. HOTEL, 1887,
- NR 14 - MAGAZYN ŻYWIWNOŚCI
- NR 17 - MAGAZYN, WARSZTATY
- NR 19 - WARSZTATY
- NR 20 - MAGAZYN
- NR 21 - MAGAZYN, 1887,
- NR 22 - SZTABOWY, IZBA CHORYCH, 1887
- NR 30 - D. MANEZ, OB. HALA SPORTOWA 1887,

1. Miejscowość
BIAŁYSTOK

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
**D. Mariampolski Pułk Huzarów , ob. Podlaski
Oddział Straży Granicznej**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
fotografie

Wkładkę założył: mgr inż. Piotr Pańkowski, listopad 2002r.